

Foto: ©Světlo porozumění

„ZABUDNÚŤ ZNAMENÁ NECHAŤ ICH ZNOVA ZOMRIEŤ“

29. marec 2022, Terezín

VÝSTAVA

z cyklu *Mladí a bez hraníc*

EVELYN BENČIČOVÁ: *ARTIFICIAL TEARS*

11. 2. – 31. 3., Slovenský inštitút, nám. Republiky 3, Praha 1

Fotografický projekt **Evelyn Benčičovej** *ARTIFICIAL TEARS* (2017), vznikol ako reakcia na tému: „Aký je rozdiel medzi človekom a strojom?“

Od Turingovho testu, ktorý rieši schopnosť stroja myslieť a správať sa nerozoznateľne od človeka až po súčasný vývoj umelej inteligencie, bola táto dichotómia dôvodom na mnohé otázky. Už niekoľko desaťročí potvrdzujú stroje svoju prevahu nad človekom. Často sa ukazujú ako silnejšie, rýchlejšie a efektívnejšie. Napriek tomu sa predstava vedomého systému stále vynára v ľudskej predstavivosti ako katastrofálny model, ktorý stavia stroje do priamej konkurencie s našim labilným a smrteľným telom a myslou. Viac ako automatizácie sa obávame autonómie – vízie, že technológia, ktorá bola vždy nadstavbou človeka, nadobudla vlastný zámer a zdedila ľudské túžby po nadvláde a kontrole.

Výstava *Artificial Tears* zobrazuje moment neistoty, odcudzenie pri vykonávaní najbežnejších úloh. Pohľad do okamihu, v ktorom dôjde k rozbitiu dokonalého modelu a odhalí sa zmysel alebo skôr nezmyselnosť vlastného konania. Nie je to nevyhnutne vízia budúcnosti, kde budú stroje pôsobiť ako ľudia, ale skôr obraz sveta, v ktorom ľudia konajú ako zautomatizované činitele. V snahe o dokonalosť vo forme efektívnosti nie je miesto na neistotu, vzájomnú závislosť alebo nejednoznačnosť. Rozpor medzi myslením a imitáciou, funkčnosťou a inteligenciou, vynechal ľudský faktor z rovnice. Možno nás v mnohých aspektoch prerástli naše vlastné vynálezy, ale zatiaľ sme neprerástli samých seba.

Evelyn Benčičová: *ARTIFICIAL TEARS*

LITERATÚRA

Prezentácia publikácie

Pavel Kosatík: SLOVENSKÉ STOLETÍ

9. 3. o 17:00, Slovenský inštitút, nám. Republiky 3, Praha 1

Publikácia *Slovenské století* (2021) popredného českého spisovateľa a historika je knihou o spoločných česko-slovenských dejinách. Čitateľ v nej nájde odpovede na otázky, aké sily formovali konkrétne podoby česko-slovenského spolužitia a aká je česká zodpovednosť za to, že spolužitie v jednom štáte skončilo nedorozumením.

Autor knihy vystupuje zo svojho doterajšieho zamerania sa na české dejiny. Sleduje vývojový oblúk slovenskej spoločnosti v rokoch 1918 – 1998 a konštatuje, že Slováci nepremárnili svoj historický čas. Začínali z oveľa horšej východiskovej pozície ako Česi; ich verejný a politický život nielenže nemal štruktúru, ale takmer neexistoval.

Prezentácia publikácie sa uskutoční za účasti autora a hostí:

J. E. veľvyslanca Slovenskej republiky v Českej republike Rastislava Káčera, Rudolfa Chmela a Martina M. Šimečku.

Vydavateľ: Torst, 2021

Pavel Kosatík (*1962)

Spisovateľ a scenárista Pavel Kosatík je autorom viacerých monografií významných osobností českých dejín a kultúry (napríklad Olga Havlová, Pavel Kohout, Jan Masaryk, Ferdinand Peroutka, Přemysl Pitter, Pavel Tigrid, Jarmila Novotná), televíznych scenárov (*České století*) a originálnych sond do českých dejín, ako sú knihy *České snění* (2010) a *České okamžiky* (2011). Jeho knižný rozhovor s Helenou Třeštíkovou (2017) sa stal bestsellerom.

Je držiteľom mnohých ocenení vrátane Ceny Toma Stopparda (2001) a Ceny Ferdinanda Peroutku (2009). V roku 2018 vyšla obsiahla kniha o T. G. Masarykovi *Jiný TGM*, ktorá pomenúva pôsobivé kvality a polemicky sa zaoberá chybami prvého československého prezidenta.

„Kosatík je podnetný, hoci pre niekoho možno provokatívny. Neraz hľadí proti srsti slovenské vžitie predstavy, rovnako ako tie české; je to priamo jeho program. (...) Ponúka množstvo informácií, interpretácií, hodnotení, ktoré by stáli za osobitnú zmienku a rozvinutie nie len pre svoje asociatívne inšpirácie a lapidárne charakteristiky. Nehovoriac o mikroportrétoch zdanlivo okrajových či pozabudnutých, vo svojej dobe však vplyvných aktérov histórie.“

Rudolf Chmel, *Respekt*

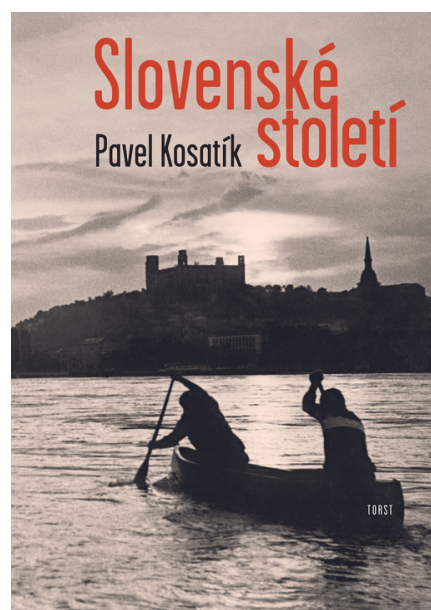
„Kosatíkov historický záber vychádzajúci z úctyhodného množstva prečítaných kníh a štúdií (na konci je ich veľmi užitočný zoznam) je takmer výlučne politický. Tento „obrovský kus cesty“, ktorý Slováci urazili predovšetkým v spôsobe života a ekonomickom výkone, je spomínaný len letmo.

Autor sa totiž sústreďuje predovšetkým na politické idey a činy, ktoré viedli od snahy o autonómiu až po zrod samostatného štátu v roku 1993 a víťazný zápas o demokraciu v roku 1998. (...) Kniha Pavla Kosatíka je i pre mňa v mnohom objavná, nehovoriac o pôžitku z brilantného štýlu, čo však u tohoto autora nie je žiadnym prekvapením. „Ako človeka, ktorý sa na Slovensku narodil a prežil v ňom takmer celý život, ma tiež prinútila nahliadnuť na svoju vlastnú skúsenosť s túžbou Slovákov po rovnoprávnosti vo vnútri federácie, nehovoriac o túžbe po samostatnosti.“

Martin M. Šimečka, *Denník N*

Pavel Kosatík

Pietny deň v Terezíne

„ZABUDNÚŤ ZNAMENÁ NECHAŤ ICH ZNOVA ZOMRIEŤ“

29. 3., Wieserov dom, Terezín

Pietny deň inicioval Slovenský inštitút v Prahe pri príležitosti pripomenutia si 80. výročia odo dňa 25. 3. 1942, keď sa začala prvá vlna transportov zo Slovenska. Bola to podaná ruka holokaustu. A to napriek tomu, že Rabíni napísali prezidentovi vojnovnej Slovenskej republiky Jozefovi Tisovi memorandum, že deportácie znamenajú „fyzické zničenie Židov na Slovensku“. Posledný transport bol vypravený z Koncentračného tábora v Seredi dňa 31. marca 1945 do Geta Terezín. Je to temná minulosť, ktorá sa nedá zmeniť. Nemožno však na ňu zabudnúť, treba sa k nej otvorene priznávať a pokúšať sa s tým vyrovnávať aspoň neustálym pripomínaním, aby sa nič podobné už nikdy nezopakovalo.

Podujatie sa koná pod patronátom J. E. veľvyslanca Slovenskej republiky v Českej republike Rastislava Káčera a J. E. veľvyslankyne Štátu Izrael v Českej republike Anny Azari.

Nad podujatím prevzal záštitu predseda Federácie židovských obcí v Českej republike Petr Papoušek.

Pietny deň pozostáva z dvoch častí – dopoludňajšieho vzdelávacieho programu pre školy a slávnostného večerného programu pre pozvaných hostí.

V rámci vzdelávacieho programu študentividia dokumentárny film *Krátka dlhá cesta* o Fedorovi Gálovi, sociológovi a publicistovi, ktorý sa narodil v Terezíne. Po premietaní sa bude konať diskusia so študentmi s jeho osobnou účasťou. Súčasťou dopoludnia bude tiež prehliadka výstavy *Svedectvá preživších*. Pozvanie vystúpiť v rámci pietneho večera prijali J. E. veľvyslanec Slovenskej republiky v Českej republike Rastislav Káčer, J. E. veľvyslankyňa Štátu Izrael v Českej republike Anna Azari, riaditeľ Památníku Terezín PhDr. Jan Roubínek, vedecký pracovník z Historického ústavu Slovenskej akadémie vied Ján Hlavinka, PhD., židovský rabín a český spisovateľ Karol Sidon a umelci Zuzana Onufráková, Peter Györi, Robert Fischmann a Annamariad´Almeida.

Pripravili: Slovenský inštitút v Prahe, Památník Terezín a Múzeum holokaustu v Seredi.

Památník Terezín

Wieserův dům

FOCUS NA SÚČASNÚ SLOVENSKÚ LITERATÚRU – Peter Balko

30. 3. o 19:00, kaviareň Božská lahvice, Bílkova 122/6, Praha 1

Slovenský inštitút realizuje celoročný cyklus prezentácie súčasnej pôvodnej literárnej tvorby v slovenčine i v českých prekladoch. Podujatie v mesačnej periodicite vzniká v spolupráci s pražským Book's Calling Club a slovenským vydavateľstvom KK Bagala.

Na ďalšom stretnutí so súčasnou slovenskou literatúrou predstavíme český preklad knihy autora **Petra Balko** – *Ostrov*.

Účinkujú: Peter Balko, Ondřej Mrázek, Koloman Kertész Bagala

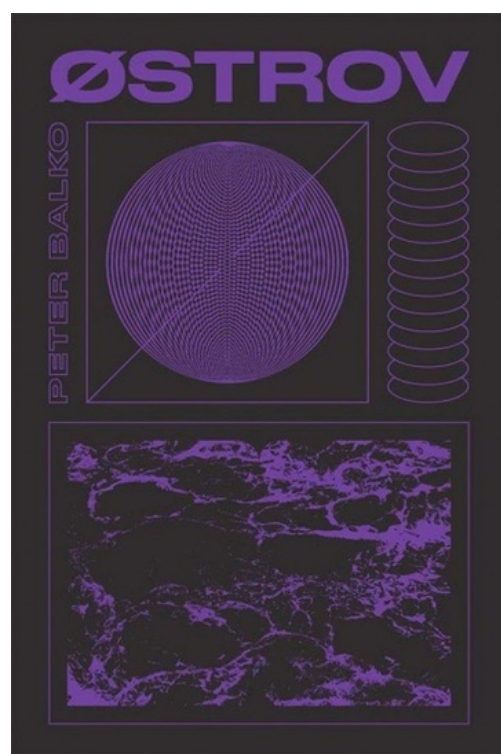
Moderuje: Jakub Pavlovský

Čo majú spoločné záhadné úmrtia spisovateľov, cintorín písacích strojov, ukradnuté rukopisy a tajomný symbol \emptyset ? Strhujúci nový román autora bestselleru *Vtedy v Lošonci* je o písaní a sile fantázie. Balkova kniha je živelným mixom rôznych žánrov. Je to kniha, ktorá hovorí aj sama o sebe, filozofuje o písaní a o zmysle literatúry. Autor vie, že popri tom všetkom musí aj stále čitateľsky baviť. Knihu do češtiny preložil Ondřej Mrázek.

Vydavateľ: KK Bagala, 2019

Peter Balko

75. výročie narodenia **JURAJA KUKURU** (1947), slovenského herca a riaditeľa bratislavského Divadla Aréna

Juraj Kukura sa narodil 15. marca 1947 v Prešove. Štúdium herectva absolvoval na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Ešte počas štúdia herectva na VŠMU bol členom legendárneho súboru Divadla na korze. Po jeho zrušení prešiel do Novej scény a neskôr do SND. Mimoriadne miesto v tomto období zaujíma jeho spolupráca s režisérom Milošom Pietorom, v ktorého inscenáciách vytváral charakterové úlohy spolupodieľajúce sa na tematickej výpovedi inscenácie a na celkovej podobe Pietorovej poetiky: Ďuro Ľavko v Tajovského *Statkoch-zmätkoch*, Filint v Molièrovom *Mizantropovi*, Astrov v Čechovovom *Ujovi Váňovi*, Pišta Bučák v *Tajovského Novom živote*, titulná rola v Čechovovom *Platonovovi*, Chlestakov v Gogoľovom *Revízorovi* a iné.

Biblia – číta Juraj Kukura

Predovšetkým v 70. rokoch bol predstaviteľom desiatky televíznych filmov a inscenácií. Na jednej strane ako rebelantský súčasník a zároveň reprezentant odvážnych postojov ako napr. Rudo v pamätnom televíznom seriáli *Straty a nálezy*, na druhej strane nezameniteľný predstaviteľ hlavných postáv v adaptáciách kľúčových diel svetovej literatúry (*Mário a kúzelník*, *Vládca Oidipus*, *Kean* a i.) K nezabudnuteľným patria aj jeho filmové roly, zvlášť v českých snímkach ako napr. *Stíny horkého léta*, *Božská Ema* či *Trhák*.

V rokoch 1984 – 1989 pôsobil v Nemecku, predovšetkým v divadle Schauspielhaus Hamburg.

Od roku 2002 je riaditeľom bratislavského Divadla Aréna, ktoré vyprofiloval ako multižánrovú scénu vrátane Detskej univerzity Komenského. Dominantou Divadla Aréna je však činohra, v rámci ktorej inicioval rad inscenácií pod názvom *Občiansky cyklus*, zameraných na prehodnocovanie minulosti a kultiváciu historického vedomia. Jeho zásluhou sa na tejto scéne etablovalo niekoľko režisérov dnešnej silnej strednej generácie (Martin Čičvák, Rastislav Ballek, Marián Amsler, Jakub Nvota a ďalší). Ako herec tu účinkoval predovšetkým v tituloch M. Čičváka *Koza alebo Kto je Sylvia?*, *Rodinná slávnosť* a ďalšie. Za postavu Martina v prvejmenovanej inscenácii získal cenu Dosky 2004 za najlepší mužský herecký výkon. Jeho poslednou inscenáciou na tomto javisku je *Biblia – číta Juraj Kukura*, s ktorou účinkoval aj Prahe v rámci úspešného hostovania Divadla Aréna, ktoré v októbri 2021 zorganizoval Slovenský inštitút.

Juraj Kukura bol prvým hercom, ktorý po rozdelení Českej a slovenskej federatívnej republiky začal pravidelne hrať aj na českých javiskách. Už v roku 1994 stvárnil postavu legendárneho politického intrigána a karieristu Fuchého v inscenácii *Půlnoční večeře* v Divadle Komédie. Neskôr spolupracoval opäť predovšetkým s režisérom M. Čičvákom. Stvárnil titulnú rolu v českej verzii inscenácie *Rodinná slavnost* v Činohernom klube. Na tejto istej scéne mala premiéru inscenácia Čičvákovej hry *Kukura (Doktorandská práce o stavu kultury)*, kde hral hlavnú postavu menom Kukura. Za inovatívnu kreáciu Starého Karamazova v inscenácii *Bratři Karamazové* získal Cenu Divadelních novin za najlepší herecký výkon. Jeho poslednou inscenáciou na českom javisku je „stand-up“ *Príde kôň do baru* v Divadle Rokoko, ktorá mala premiéru v roku 2020.

Zdroj: www.divadloarena.sk, LK

Hostovanie Slovenského národného divadla v Prahe

Slovenský inštitút uvedie od 10. do 13. 4. v pražskom Divadle Kolowrat štyri inscenácie **Slovenského národného divadla**, ktoré boli špeciálne vytvorené v jeho komornom priestore Modrý salón. Hry vznikli na objednávku divadla, s cieľom ukázať na konkrétnych osudoch, aké je dôležité v zásadných životných situáciách zaujať zásadné osobné a spoločenské postoje.

Predstavenia:

10. 4., 19:00 – Sova

11. 4., 19:00 – Deklarácia závislosti

12. 4., 19:00 – Milada

13. 4., 19:00 – Nepolepšený svätec

Predpredaj vstupeniiek na www.goout.cz

Foto: *archív SND*

Sova

Deklarácia závislosti

Milada

Nepolepšený svätec

Česká premiéra filmu *Devět matek (CENZORKA)*

14. 4., Kino Světozor, Vodičkova 791, 110 00 Praha

Slovenský dramatický film v ruskom jazyku, ktorý režíroval **Peter Kerekes**, bol uvedený v roku 2021. Jeho svetová premiéra sa uskutočnila 1. septembra 2021 na 78. Medzinárodnom filmovom festivale v Benátkach, kde bol premietaný v programe súťaže Horizons. Snímka *Cenzorka* získala Cenu za najlepší scenár ako aj ďalšie medzinárodné ocenenia na iných festivaloch.

Peter Kerekes

Film *Devět matek*

Marek Vadas

Focus na súčasnú slovenskú literatúru – Marek Vadas

Na ďalšom stretnutí so súčasnou slovenskou literatúrou predstavíme autora **Mareka Vadasa** a jeho dielo *Zlá štvrt'*, v českom preklade pod názvom *Špatná adresa*.

Zapadnutý bar na okraji tropického veľkomesta čaká na apokalypsu. Je čas rekapitulovať a cesta do minulosti je rovnako neznáma, tajomná a nebezpečná ako očakávaný koniec. Rozprávač sa vyzná vo všetkom, iba vo vlastnom živote nie, a ani sám netuší, ktorý z príbehov je jeho a ktorý niekde začul.

Prekladateľ: Ondřej Mrázek

Vydavateľ: KK Bagala, 2022

Zmena programu vyhradená.

Slovenský inštitút, nám. Republiky 1037/3, 110 00 Praha 1 | +420 224 948 135
si.prague@mzv.sk | www.slovenskyinstitut.cz

